

Rudersdal kulturarvsatlas

Kortlægning af værdifulde kulturmiljøer
Rudersdal Kommune og COWI. Juni 2009

Kulturmiljø

Scion-DTU

Nummer

21

Landskabstype

Det bebyggede land

Tidsepøke

Ca. 1840 - i dag ("Andelstid, industrialisering, m.v.")

Tema

Industri, håndværk og forskning

Emne

Industrisamfundets kulturarv

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier.

Værdifuld udsigt 	Bærende bevaringsværdier 	Matrikler 	Højdekurver
Træ 	Værdifulde landskabstræk 	Vej 	Skov
Trærække, levende hegn o.l. 	Værdifuld bebyggelsesflade 	Bygninger 	Vandløb, grøfter o.l.
Linjeformede værdifulde elementer 	Skov - værdifuld 	Hegn o.l. 	Sø
Sigtelinjer 	Dominerende bygninger 		
Afgrænsning af kulturmiljøer 	Bebyggelsesmønster 		

Kulturmiljøets hovedtræk og bærende bevaringsværdier

Erhvervsområdet Scion-DTU's bygninger har en varieret arkitektur, men kædes sammen af det vellykkede samspil mellem landskabs- og bebyggelsesstrukturen.

Det var Arne Jacobsens plan fra 1963, der skabte fundamentet for centrets parklignende bebyggelse, og det gode samarbejde med naboinstitutio-

nen Arboretet i Hørsholm Kommune sikrede området en egenartet skønhed, der blev effektueret af Birkerøds byplanlægger Peter Bredsdorff.

Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier er skoven og de skovlignende beplantninger samt den åbne "slette".

Samlet vurdering og udpegningskriterier mv.

National værdi

Regional værdi

Kommunal/lokal værdi

Unik

Repræsentativ

Egnsspecifik

Fungerende

Autentisk

Hist. kildeværdi

Identitetsværdi

Oplevelsesværdi

Fortællerværdi

Diversitet

Homogenitet

Sammenhæng med naturgrundlag

Afgrænsning

Mod vest afgrænser motorvejen, mod nord afgrænser Frederiksborgvej og mod nordøst og øst

løber kommunegrænsen til Hørsholm Kommune.
Mod syd afgrænser villaområdet og Brådebækvej.

Kontekst

Teknikerbyen (Søllerød), Frydenlund (p.t. Microsoft), Mølleåen.

Bevaringstilstand

Middel.

Naturgrundlagets hovedtræk

Scion-DTU tilhører naturgeografisk **Høje Sandbjerg-området**. Området består af et *morænelandskab* karakteriseret ved et bølget til småbakket terræn.

Jordbunden består af moræneler.

Landskabets hovedtræk

Arealanvendelse og landskabselementer

Erhvervsområdet Scion-DTU er placeret i et højtliggende landskab mellem landbrugsland ud mod Sjælsø mod vest og Hørsholm by, og med bl.a. Hørsholm Slotspark som nærmeste nabo mod øst.

Bygningerne er gemt bag høje og til tider særdeles tætte beplantninger med skovagtig karakter. Området rummer en stor og flere små søer, og en stor del af området er tilplantet med småskove og levende hegn. Det har skabt et rigt dyreliv med bl.a. råvildt, fasaner og eger. At der i det hele taget er tænkt på det naturlige plante- og dyreliv ses bl.a. ved Puemosen i kulturmiljøets nordøstlige del, hvor der flere steder er ophængt fuglehusse, og der er opstillet bistader og høhæk.

Rundt om hele området er der plantet tæt afskærmende beplantning, så bygningerne ikke kan ses eller blive set fra de omgivende veje.

Store dele af kulturmiljøet består af et Bytræarboret, som SCION-DTU har lagt areal til rådighed for. Bytræarboretet er etableret af Skov & Landskab (under Københavns Universitet), der er nærmeste nabo mod øst. Formålet med træsamlingen er at vise træer, der fra planteskolen er skolede til brug i urbane sammenhænge. Træerne er indplantede i området og mærkede med artsnavn, sort, planteår mv., heraf er mange i øvrigt af mere eksotisk herkomst.

De mange stier, der fører rundt i området, og de mange bænke i området kan anvendes i frokostpausen og til en cykel-, trave- eller løbetur af de mange ansatte på kontorerne i området.

Billedtekst - Den "vilde" skov er trukket helt ind til kontorhuset.

Billedtekst - Bygningerne er gemt bag høje og til tider særdeles tætte beplantninger med skovagtig karakter. Skovkarakteren bevirker, at bygningerne faktisk ikke kan ses fra de omgivende veje og byområder.

Rumlige og visuelle forhold

Skoven og de mange plantninger bevirker, at de mange større bygningsanlæg er passet ind i landskabet og dermed ikke fremstår dominerende og kontrasterende, som de ville have gjort i et fladt og åbent landskab.

Dimensionerne af de karaktergivende landskabselementer kan karakteriseres som middel skala, hvilket er bestemt af det bølgede terræn, de mange sammenhængende skovbælter, de mange levende hegn og de åbne parceller med erhvervsanlæg, der får landskabet til at fremstå meget opdelt i middelstore og små rum.

Landskabet skifter således i graden af åbenhed fra den meget åbne "slette" og til de mange små og store lukkede skovområder. Det giver en stor variation, når man færdes i området, men overordnet fremstår området med en ensartet karakter,

fordi der er tale om relativt få karaktergivende elementer.

Erhvervsområdets østlige del er karakteriseret ved at være anlagt efter en plantegning, hvor den overordnede struktur følger mere organiske former med snoede veje og med skiftevis åbne og lukkede beplantninger i grupper eller som store bælter, som de enkelte bygningskomplekser er placeret i og med god afstand til det næste bygningskompleks. Den vestlige del fremstår langt mere som et traditionelt erhvervsområde, opbygget over et grid-net med lange rationelle lige veje, hvor bygningskomplekserne ligger tæt.

Oplevelsesrige delområder

Den store "slette" i områdets vestlige del er meget central for landskabsoplevelsen. Herfra er der en vid udsigt over området, som står i stor kontrast til det øvrige område.

Billedtekst - Mange af træerne er mærkede med skilte, som er opsat af Arboretet, der er nabo til Scion-DTU.

Billedtekst - "Slette" i områdets vestlige del. Herfra er der en vid udsigt over området, som står i stor kontrast til det øvrige område.

Kulturhistoriske hovedtræk

Billedtekst - Historisk kort. Pro-
duceret i perioden 1842-1899.
KMS

Hovedtræk

I det såkaldte østsogn lagdes allerede i begyndelsen af 1960'erne fundamentet til det unikke Forskningscenter, der er blevet udviklet i det 20. århundredes sidste trediedel på et 200 tdr. land stort areal mellem motorvejen og Hørsholm Kongevej.

Succeshistorien begyndte ellers som en lidelseshistorie, der handlede om Birkerød Kommunes gamle frygt for at miste de dele af østsognet, der følte sig mere knyttet til Hørsholm. I nordøst tilhørte størstedelen af arealet mellem motorvejen og kommunegrænsen til Hørsholm fire udflyttede Isterødgårde: Mariehøj og Ørbækgård nord for

Frederiksborgvej og Venligheden og Isterødgård syd for landevejen. Det er de to sidstnævnte gårde det primært handler om.

For at hindre en voldsom boligvækst i området med den indlysende risiko, at de nye borgere ville "stemme" sig til Hørsholm, udarbejdede kommunen i 1962 en byplan for området. Det oprindelige landbrugsareal under "Venligheden" og "Isterødgård" blev i henhold til byplanvedtægten udlagt til "offentligt formål [og] statsformål". Det tekniskvidenskabelige Forskningsråd anmodede herefter arkitekten Arne Jacobsen (1902-1971) om at udarbejde et "forslag til hoveddisposition" for området. Til nogens overraskelse fremlagde den ver-

densberømte arkitekt i 1963 en plan, hvis udgangspunkt var at beplante det fremtidige centerområde med "skovlignende bevoksning". Men ideen var både enkel og indlysende, idet arkitekten erkendte, at der ville gå mange år, før området var færdigudbygget, og frem for at henligge som en kæmpemæssig byggeplads kunne man successivt rydde beplantningen i takt med udviklingen af de enkelte byggerier.

Det blev Birkerøds foretrukne byplanlægger "Peter Bredsdorffs Tegnestue Aps", der i 1966 fik entreprisen med at udarbejde en egentlig plan for forskningscentret. Det resulterede i en mere "jordnær" plan end Arne Jacobsens oprindelige formalistiske forslag med cirkulære vejanlæg. Bredsdorff og hans førstemand på tegnestuen, arkitekten Stefan Ott, projekterede ligeudrettede gadeforløb, og det blev deres forslag, der blev gennemført med basis i det tillæg til den oprindelige byplanvedtægt fra 1962, som blev vedtaget i 1968.

Ved "Lov om det ny forsknings-center i udkanten af Birkerød Kommune" i 1970 blev byggeriet igangsat. Kort efter flyttede de første virksomheder og institutioner ind: Elektronikcentralen, Bio-centralen og Vandbygningsinstituttet samt "Marshallinstituttet", hvis navn mindede den tænksomme om, hvor de første penge til forskningscentret stammede fra. Det blev hurtigt klart, at Forskningscentret var en ubetinget succes, der ikke belastede kommunen socialt og hurtigt udviklede sig til landets største forskningscenter med flere end 3.000 medarbejdere allerede i slutningen af 1970'erne.

Det gode samarbejde med naboinstitutionen Arboretet i Hørsholm Kommune sikrede området en egenartet skønhed. Når man nu betegner centret som en forskerpark, skyldes det virkeliggørelsen af den ellers på dansk grund så sjældent realiserede "campus-idé", hvor lærdomsinstitutionerne breder sig i et udpræget grønt, parklignende område. Inspirationen er hentet i de engelske og amerikanske universitetsmiljøer. Selv om Arne Jacobsen døde i 1971 længe før udbygningen af Forskningscentret må hans aftryk – sammen med Peter Bredsdorffs - på det smukke sted ikke undervurderes.

Blandt borgerne i østsognet var der bred enighed om, at kommunalbestyrelsen i 1960'erne lagde området omkring Frihedslyst og Isterødgård "dødt" for at undgå, at private boligejere dér ville stemme sig til Hørsholm efter kommunalreformen i 1970. I stedet overdrog man arealet til staten, der udlagde det hele til et forskningscenter. I skatteteknisk henseende blev de blomstrende virksomheder i "forskerparken" en guldgrube for kommunen, og flere gange i halvfemserne var det ekstraordinære skatteindtægter fra f.eks. DONG, der løste krisen, når der var lavvande i kommunkassen. Ikke mindst på den baggrund udarbejdede kommunen i slutningen af 1980'erne en lokalplan, der imødekom det oprindelige forslag om en bebyggelse i Forskerparken på op til 240.000 m².

Foruden DONG er Forskningscentrets campuslignende park her ved begyndelsen af det ny årtusind bebygget med fremtrædende danske private og offentligt ejede virksomheder. Til de første hører DELTA Dansk Elektronik, der som Elektronikcentralen flyttede ind på Venlighedsvej i 1987 ved siden af Marshallbygningen. På samme vej findes en række private medicinalfirmaer og et konferencenter "Søhuset". DHI (Dansk Hydraulisk Institut), der er et "Godkendt teknologisk serviceinstitut" (GTS), flyttede hertil fra Agern Allé i begyndelsen af det ny årtusind.

I den sydlige del af Agern Allé finder man DONG Energy. Lidt længere oppe ad vejen mod nordøst lå institut for vand og miljø DHI, det tidligere vandkvalitetsinstitut, hvis bygninger i dag danner rammerne om Scion DTUs hovedkvarter. I den centrale del af forskerparken ligger desuden en række større og mindre firmaer inden for design, medicin, uddannelse og innovation. Statens byggeforskningsinstitut, Dansk Gasteknisk Center, Byggherreforeningen og mange flere har adresse på Doktor Neergaards Vej.

I området findes der adskillige kunstværker, som måske er opstillet for at understrege områdets parkagtige karakter.

Efter fusionen mellem DTU og Forskningscentret i 2004 fødtes "Scion DTU", hvis sidste forkortelse understreger samhøret med Danmarks Tekniske Universitet i Lyngby. Scion er den oldgræske be-

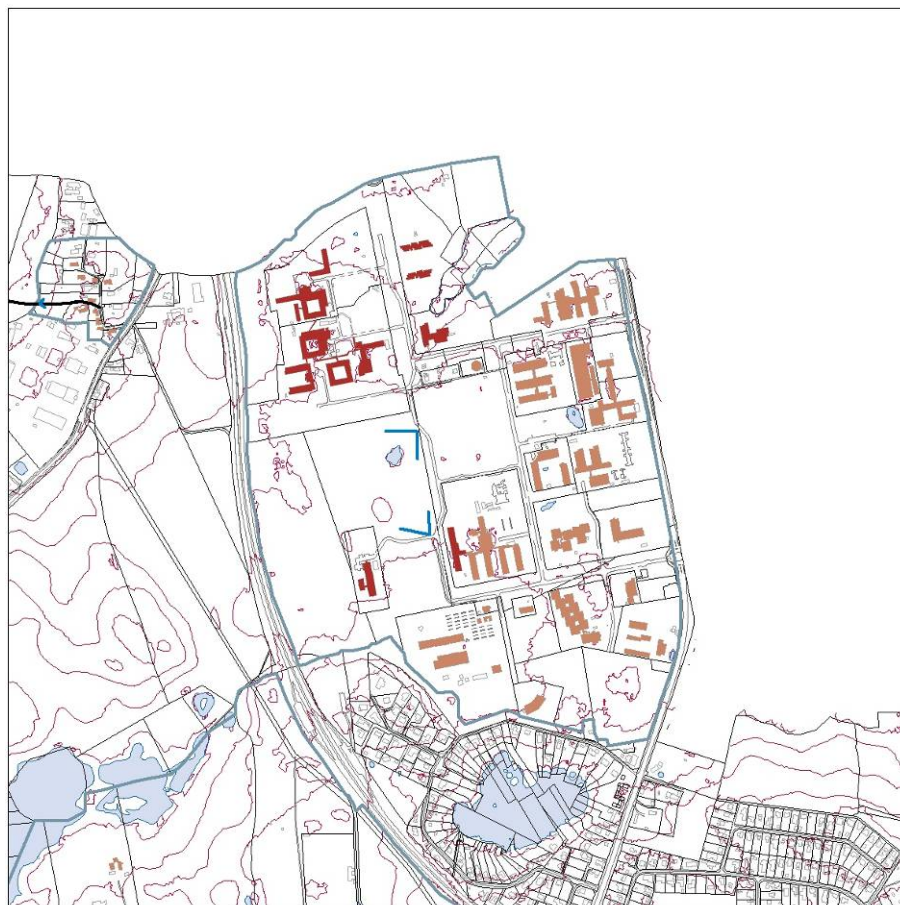
tegnelse for "podekvist". I alt omfatter Scion 172 selskaber/firmaer, hvoraf godt 70 findes i forskerparken ved Hørsholm. Omkring årtusindskiftet var forskningscentret klar til den sidste store udbyg-

ning, der vil bringe det bebyggede areal op omkring de 240.000 m². Det omdiskuterede tal man fremlagde allerede i de første planer i 1960'erne.

Billedtekst - "Peter Bredsdorffs Tegnestue Aps" udarbejde i 1966 en plan for forskningscentret, men det var Arne Jacobsens plan fra 1963, der skabte fundamentet for centrets parklignende bebyggelse.

Arkitektoniske hovedtræk

Billedtekst - Bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge.
*Den højrøde farve angiver **Dominerende bygninger.***
*Den lyserøde angiver **Bebyggelsesmønstre.***
*De blå vinkler og pile angiver **Udsigt og Sigtelinjer.***

Hovedtræk

Området er et erhvervsområde, fortrinsvis beboet af videnstunge erhverv eller egentlige forskningsinstitutioner. Det vigtigste karaktertræk er den ret tætte skovplantning, der omgiver bebyggelsen. De mest vellykkede dele af bebyggelsen langs Bøge Allé trækker den "vilde" natur næsten helt ind i bebyggelsen. Et karaktertræk ved disse bygninger er, at de ofte illuderer at ligge hævet, så de visuelt næsten ikke berører terrænet. De bedste dele af bebyggelsen er også de nyeste, som i alle tilfælde ligger langs Bøge Allé. Bøge Allé udmærker sig også ved sit slyngede forløb, der står i kontrast til de rette vejforløb i de ældre dele af området. De ældre dele af området ved Agern Allé og Dr. Nergaards Vej præges af mere traditionel erhvervsbebyggelse, men dog også her med en væsentlig tættere beplantning end man normalt finder i erhvervsområder.

Bebyggelsesmønstre

Vest for Bøge Allé befinder der sig en større bebyggelse, som gentager et ensartet mønster gentagne gange, men med interne variationer. Grundtypen her er et atriumhus med en indre gård, opført i to-tre etager i hvid beton. En del af bygningerne er opført med ensartet detaljering, mens andre skiller sig lidt ud. Enkelte af husene er åbne, to- eller trefløjede. Bygningerne ligger forskudt for hinanden, flere af dem forbundet af overdækkede stier. Forholdet til det omkring liggende landskab er lidt mere styret med klippede arealer end ved de øvrige bygninger ved Bøge Allé. Området, der huser flere forskellige virksomheder, har således en særlig, ret sammenhængende karakter.

Billedtekst - Søhuset er områdets kursuscenter, og blandt de fineste eksempler på, hvordan moderne erhvervsbyggeri kan glide ind i naturen.

Elementer i bebyggelsen

De nyere bygninger tættest på Bøge Allé er tidligere blevet fremhævet som særligt vellykkede. Især må Søhuset, der fungerer som konferencecenter og administrationscenter for Scion-DTU, nævnes. Huset har et vellykket sammenspil med landskabet og glider med sine materialer, der kombinerer rå beton med lette lamelfacader, ubesværet i et med landskabet omkring søen.

I den modsatte ende af Bøge Allé er DONGs administrationsbygning, opført i sortbrændte tegl og sortbejdet træ et andet fint eksempel på samspillet mellem arkitektur og landskab.

Billedtekst - Kontorhus med lignende kvaliteter som Søhuset.

Billedtekst - Bygningen falder naturligt ind i landskabet.

Billedtekst - Bebyggelsen i den nordvestlige del af området omgives af mere velplejet natur. Men den sammenhængende arkitektur giver alligevel kvalitet i bebyggelsen.

Sårbarhed og anbefalinger

Sårbarhed

Kulturmiljøet er følsomt over for byggerier, der ikke forholder sig til områdets campuskarakter og til skovkarakteren.

Bygningerne fremstår generelt noget uensartet i vedligeholdelse fra det yderst velholdte til det noget mere forsømte.

Skovområderne fremtræder velplejede, og i de gennemgående plantebælter er der startet en udtynding.

Området er sårbart over for ændring af plejen i den varierede beplantning og den overordnede fremtoning.

Motorvejen kan høres i den vestlige del af området, men den tætte beplantning skjuler den visuelle påvirkning af vejen, og skovbæltet er derfor vigtigt at fastholde.

Udpluk af planer og beskyttelse

- Alle søerne i området er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturtyper.

Anbefalinger

Det er vigtigt fortsat at bevare skovkarakteren som det overordnede karaktertræk. Det anbefales derfor at fastholde de tætte afskærmende beplantningsbælter rundt om hele området og også at bevare store dele af området som tæt og skovagtigt. I mindre områder kan plejen differentieres, således at karakteren skifter fra det meget naturprægede til det mere kultiverede.

Væsentligt er det også, at fastholde "sletten" ubebygget og med regelmæssig slåning eller afgræsning, så området bevarer sin store landskabelige værdi.

Billedtekst - Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier er skoven og de skovlignende beplantninger samt den åbne "slette".